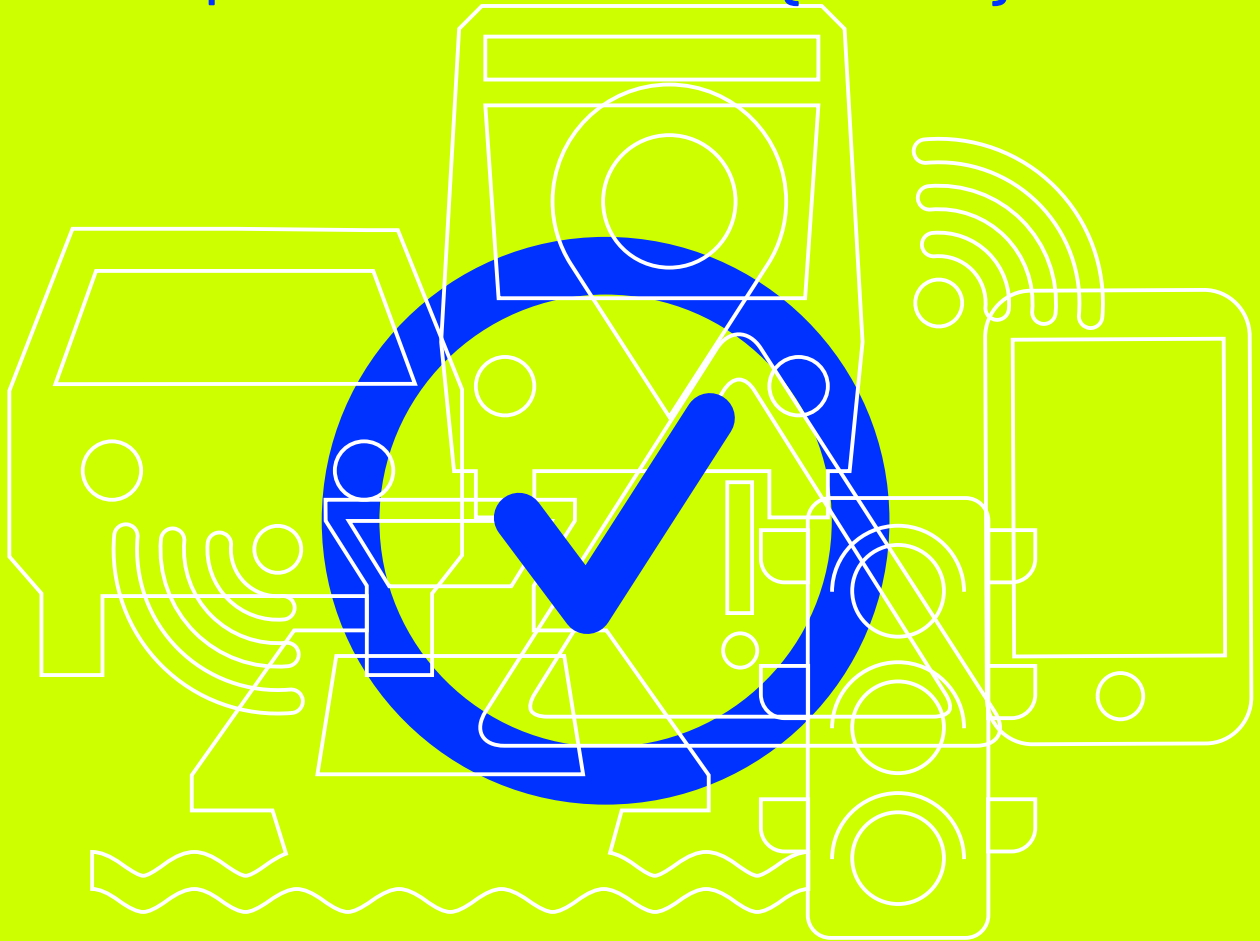

HANDLEIDING VEILIGE DATA-UITWISSELING DEELMOBILITEIT

City Data Specificatie-Mobiliteit (CDS-M)

CDS-M

City Data
Specificatie-Mobiliteit

ETHISCH KADER CDS-M

Lees meer over de ethische afwegingen die ten grondslag liggen aan CDS-M. Dit kader kan ook gebruikt worden voor nieuwe projecten.

ETHISCH KADER CDS-M

Een ethiek workshop heeft het CDS-M team geholpen met het bepalen van de waarden die moeten worden meegenomen bij de ontwikkeling van het project.

Hierbij zijn de zes 'tada-waarden' afgezet tegen het project. Relevante waarden zijn de waarden die door individuele leden van het team zelf worden aangedragen, door de organisatie zijn omarmd en/of waarden die volgen uit kaders, en regelgeving waar het team zich aan moet houden.

Omdat de precieze context en de weging van waarden per project aanzienlijk kan verschillen dient dit document om voor derden duidelijk te maken welke waarden meetellen, hoe die gewogen worden en tot welke beslissingen dat heeft geleid.

DE WAARDEN VAN HET TADA MANIFEST

- 1 INCLUSIEF
- 2 ZEGGENSCHAP
- 3 MENSELIJKE MAAT
- 4 LEGITIEM EN GECONTROLEERD
- 5 OPEN EN TRANSPARANT
- 6 VAN IEDEREEN VOOR IEDEREEN

1 INCLUSIEF

Onze digitale stad is inclusief. We houden rekening met de verschillen tussen individuen en groepen, zonder gelijkwaardigheid uit het oog te verliezen.

UITLEG VAN DE WAARDE ZOALS DOOR HET TEAM BEGREPEN

De dienst of het product dat wordt gecreëerd mag niet discrimineren op wat voor manier dan ook. Het mag ook niet bijdragen aan segregatie. En het mag niet gebruikt worden om een bedrijf voordeel te geven ten opzichte van andere bedrijven. Er moet voor iedereen [ook voor bedrijven] een gelijk speelveld zijn.

DEZE WAARDE IS RELEVANT VOOR DIT PROJECT OMDAT

Mobiliteitsaanbieders en dataverwerkende partijen zijn gedreven om een goede businesscase op te zetten. Het verzamelen van data is daarbij relevant geworden. Het is van belang dat de opdrachtgevende partij ethische normen stelt op het gebied van data uitwisseling, samenwerking en inclusiviteit zodat het belang van de burger en de stad centraal staat. CDS-M kan hierbij helpen.

SCORE

Het team scoort zichzelf op de waarde inclusief: onvoldoende/matig.

DIT KAN BETER

Op dit moment wordt alleen data verzameld over het gebruik van deelmobiliteit, zoals data over herkomst en bestemming. In steden maakt maar een kleine groep inwoners gebruik van deelmobiliteit. De data die met CDS-M verkregen wordt, is daarom niet te generaliseren voor alle inwoners. De verwachting is dat in de toekomst mobiliteitsdata over een meer diverse groep reizigers gaat, omdat dan ook data wordt ontsloten vanuit andere modaliteiten, zoals het OV of taxi's. Als op basis van de huidige data stadsbrede beleidskeuzes worden gemaakt over mobiliteit, sluit je indirect het gebruik van andere modaliteiten uit in deze besluitvorming. Daarmee mis je kennis en inzichten over het mobiliteitsgebruik van reizigers die nu niet met deelmobiliteit reizen.

DIT DOEN WE WÉL EN IS GOED

We geven kaders aan dataleveranciers en -verwerkers, zodat tijdens de dataverwerking rekening wordt gehouden met de wensen, rechten en belangen van gebruikers. Op deze manier stelt de CDS-M het belang van de burger en de stad centraal.

HET TEAM ONDERNEEMT DE VOLGENDE ACTIES OM DEZE SCORE TE VERBETEREN

Het team wil onderzoeken of er in de algemene voorwaarden van de mobiliteitsaanbieders is opgenomen dat geaggregeerde data wordt gebruikt voor gemeentelijk onderzoek. Mocht dit onvoldoende beschreven zijn, wordt het verzoek aan de mobiliteitsaanbieder gedaan dit aan te scherpen.

2 ZEGGENSCHAP

Data en technologie moeten bijdragen aan vrijheid van bewoners. Data zijn dienend. Om het leven vorm te geven naar eigen inzicht, zelf informatie te verzamelen, kennis te ontwikkelen, ruimte te vinden om jezelf te organiseren.

UITLEG VAN DE WAARDE ZOALS DOOR HET TEAM BEGREPEN

Iedereen die betrokken is bij het project heeft er iets over te zeggen. Als bijdrager aan de CDS-M heb je invloed op de verdere ontwikkeling van de standaard.

DEZE WAARDE IS RELEVANT VOOR DIT PROJECT OMDAT

Zeggenschap is relevant voor CDS-M, omdat we een standaard willen zijn die open source is en openstaat voor feedback en bijdragen van anderen. Een uitdaging is een structuur inrichten die dit gemakkelijk maakt en met name vindbaar.

SCORE

Het team scoorde zichzelf op de waarde zeggenschap: Voldoende.

DIT KAN BETER

In de doorontwikkel-fase wordt een werkproces ingericht waarop de partijen die te maken hebben met CDS-M input kunnen leveren.

DIT DOEN WE WÉL EN IS GOED

CDS-M geeft de controle over data terug aan gemeenten. Voorheen moesten gemeenten data inkopen. Wanneer gemeenten zelf data verzamelen hoeven ze data niet meer in te kopen en daardoor krijgen ze meer zeggenschap.

HET TEAM ONDERNEEMT DE VOLGENDE ACTIES OM DEZE SCORE TE VERBETEREN

Met de aanbieders individuele gesprekken gaan voeren over de eerste resultaten van de pilots. En dan niet alleen met de aanbieders die meedoen met de pilots maar met alle aanbieders [in de stad of Nederland].

3 MENSELIJKE MAAT

Data en algoritmen hebben niet het laatste woord. Menselijkheid gaat altijd voor. We laten ruimte voor onvoorspelbaarheid. Mensen hebben het recht om digitaal vergeten te worden. Zo blijft er altijd ruimte voor een nieuwe, schone start.

UITLEG VAN DE WAARDE ZOALS DOOR HET TEAM BEGREPEN

Mensen hebben altijd de mogelijkheid om een correctie te laten maken op de data en de inzichten die daaruit komen. De data mag niet in steen gegoten zijn maar moet ook gecorrigeerd kunnen worden. Ook focussen we op de rechten van het individu zoals vastgelegd in de AVG bijvoorbeeld het recht om vergeten te worden.

DEZE WAARDE IS RELEVANT VOOR DIT PROJECT OMDAT

Menselijke maat als waarde is relevant voor dit project, omdat we merken dat de materie vaak te ingewikkeld is om in korte tijd uit te leggen aan het bredere publiek en andere gemeenten. Door deze discrepantie in kennis is een deel van de mensen niet in staat om mee te denken in het ontwikkelingsproces en de toepassing van CDS-M. Het is voor ons een uitdaging om ervoor te zorgen dat dit beter gaat en we stakeholders zeggenschap kunnen bieden.

SCORE

Het team scoorde zichzelf op de waarde menselijke maat: Onvoldoende.

DIT KAN BETER

Menselijkheid ruimte geven door het gebruik van traditionele bronnen zoals enquêtes maakt nog geen onderdeel uit van CDS-M. We zouden wellicht kwantitatieve en kwalitatieve informatie naast elkaar moeten leggen om hierachter te komen. “Digitaal vergeten worden” is niet zo makkelijk te realiseren, omdat we als gemeente werken met geaggregeerde datasets en we personen niet kunnen herleiden. Mensen zijn op dit moment niet het uitgangspunt van het ontwerpproces, de leefbaarheid van de stad wel. Misschien zouden we naast leefbaarheid een specifiek menselijk objectief ook moeten aannemen.

DIT DOEN WE WÉL EN IS GOED

We geven de boodschap dat data is niet leidend is door aan beleidsmakers. Interviews met gebruikers vormen input voor het design. Gebruikers zijn beleidsmakers, data-verwerkers en in de toekomst hopelijk de aanbieders en kennisinstituten.

HET TEAM ONDERNEEMT DE VOLGENDE ACTIES OM DEZE SCORE TE VERBETEREN

Het uitgangspunt van CDS-M is dataminimalisatie: we vragen alleen de data uit vragen die nodig is. Daarom blijven we in contact met de gebruikers van de CDS-M data en passen we de koers en het ontwerp van de standaard op een interactieve manier aan, ook wel 'iterative humancentred testing throughout the process' genoemd. We zullen tijdens de pilot die we nu doen met Felyx, Check, Cargoroo en Vianova kijken welke beslissingen mede door de CDS-M data gemaakt kunnen worden. Tijdens deze afweging zullen we vooral ook nagaan welke beslissingen niet door alleen de data kunnen worden gemaakt. In andere woorden, we zullen ons inzetten om de tekortkomingen van de techniek in kaart te brengen en het menselijke aspect en input toe te voegen in de besluitvorming. We willen a.d.h.v. de pilots ook een statement naar buiten brengen dat data niet nodig is voor het handhaven van gebruikers van de voertuigen; dat we daar genoeg menselijk mandaat [handhaving] voor hebben.

4 LEGITIEM EN GECONTROLEERD

Bewoners en gebruikers hebben zeggenschap over de vormgeving van onze digitale stad. De overheid, maatschappelijke organisaties en bedrijven faciliteren dit. Zij monitoren de ontwikkeling en de maatschappelijke gevolgen.

UITLEG VAN DE WAARDE ZOALS DOOR HET TEAM BEGREPEN

Je legt van tevoren duidelijk vast welke data je gaat gebruiken en voor welk doel.

DEZE WAARDE IS RELEVANT VOOR DIT PROJECT OMDAT

Legitiem en gecontroleerd handelen is relevant voor de CDS-M. Dit omdat de Commissie persoonsgegevens Amsterdam heeft aangegeven mobiliteitsdata als persoonsdata te beschouwen. Met deze data willen we correct en zorgvuldig omgaan waarbij de toename van data gebruik in de toekomst is meegenomen in het ontwerp. Ten alle tijden moet worden gehandeld vanuit noodzakelijkheid en proportionaliteit. Een uitdaging is het grijze gebied in de AVG, waardoor afspraken maken en een positie kiezen soms moeilijk is.

SCORE

Het team scoort zichzelf op de waarde legitiem en gecontroleerd: matig/voldoende.

DIT KAN BETER

Een verbinding tussen wet- en regelgeving, techniek en beleid is complex. Zo is het voor technici niet altijd evident dat je naast een technische tool ook een juridische overeenkomst nodig hebt. En het technische deel [de API] is voor beleidsmakers [vaak de eindgebruiker] meermaals té technisch en de overeenkomst té juridisch. Daarom is een inhoudelijke discussie over de veiligheid van data-uitwisseling op alle vlakken erg lastig. Dataverwerking gebeurt in een keten. Om deze verwerking gecontroleerd te laten verlopen, is er kennis nodig door de hele keten heen, dit mist vaak nog. De CDS-M richt zich erop het ontwerp van data-uitwisseling begrijpelijker te maken.

Hierdoor richt het CDS-M team zich ook op educatie en het uitleggen van wat we doen. Daarvoor is een werkwijze ontworpen. De werkwijze is zo opgesteld dat het makkelijk opschaalbaar is.

CDS-M is nog in de beginfase. In de toekomst kunnen beleidsvragen ontstaan die niet beantwoord kunnen worden met de data die voldoen aan de privacywetgeving. Dergelijke vraagstukken kunnen in de toekomst verder worden uitgewerkt.

DIT DOEN WE WÉL EN IS GOED

De CDS-M systematiek volgt regels en richtlijnen die al zijn vastgelegd door democratisch gelegitimeerde partijen zoals de Europese commissie.

HET TEAM ONDERNEEMT DE VOLGENDE ACTIES OM DEZE SCORE TE VERBETEREN

Er is een werkwijze en stappenplan ontwikkeld zodat beleidsmedewerkers, aanbieders en dataverwerkers [alle stakeholders] zelf aan de slag kunnen om data uit te wisselen. Zodra het kennisniveau door de keten heen hoger wordt, zal meer en beter juridisch gelegitimeerd gewerkt worden.

5 OPEN EN TRANSPARANT

Welke data worden verzameld? Waarvoor? En met welke uitkomsten en resultaten? Daarover zijn we altijd transparant.

UITLEG VAN DE WAARDE ZOALS DOOR HET TEAM BEGREPEN

Dat je ten alle tijden kan uitleggen wat je doet en waarom je het doet zodat iedereen mee kan kijken met wat je aan het doen bent en commentaar en input kan geven zodat je geen black box creëert.

DEZE WAARDE IS RELEVANT VOOR DIT PROJECT OMDAT

De CDS-M voorziet in een open source werkwijze die transparant en zichtbaar is voor iedereen.

SCORE

Het team scoort zichzelf op de waarde open en transparant: Voldoende.

DIT KAN BETER

In de ontwikkelfase zijn alleen de betrokken stakeholders geïnformeerd. Op Open research is de meest relevante informatie geplaatst. Daar kan men actief naar op zoek gaan.

DIT DOEN WE WÉL EN IS GOED

Het doel van CDS-M is het creëren van een open en transparante werkwijze voor het uitwisselen van mobiliteitsdata. Informatie hierover is te vinden Open Research Amsterdam en Polis.

HET TEAM ONDERNEEMT DE VOLGENDE ACTIES OM DEZE SCORE TE VERBETEREN

CROW heeft een publieke dashboard deelmobiliteit waarop beschikbaarheidsdata gedeeld worden. Verdiepende data over bijvoorbeeld herkomst en bestemmingsdata is conform de AVG alleen beschikbaar voor de steden zelf.

In de doorontwikkelfase wordt onderzocht of het mogelijk is een deel van de data openbaar te maken door deze te hosten bij een onafhankelijk 'data warehouse' dat de data aggregereert tot 'open data' en toegankelijk maakt voor iedereen.

6 VAN IEDEREEN VOOR IEDEREEN

Data die overheden, bedrijven en andere organisaties uit de stad genereren en over de stad verzamelen zijn gemeenschappelijk bezit. Iedereen kan ze gebruiken. Iedereen kan er voordeel van hebben. Hier maken we gezamenlijk afspraken over.

UITLEG VAN DE WAARDE ZOALS DOOR HET TEAM BEGREPEN

Keuzes maken in het belang van iedereen en ervoor zorgen dat iedereen toegang heeft tot de data en de inzichten die daaruit komen.

DEZE WAARDE IS RELEVANT VOOR DIT PROJECT OMDAT

Het is aan te bevelen om te voorkomen dat één partij een datapositie verkrijgt ten koste van alle andere partijen. Daarmee ontstaat geen 'open level playingfield'. De waarde die gebruikers van [deel]mobiliteit genereren in de vorm van data, wil je als stad aan hen teruggeven in de vorm van kennis en data. De uitdaging hierbij is in welke vorm dit het beste kan. De data publiceren als open data brengen kwesties als anonimiseren met zich mee. Of anonimiseren in deze tijd nog mogelijk is omstreden, oftewel we weten niet zeker of het publiek maken van deze data wel veilig is. Je wilt voorkomen dat data herleidbaar is tot een persoon.

SCORE

Het team scoort zichzelf op de waarde van iedereen voor iedereen: voldoende.

DIT KAN BETER

Als de data die verkregen zijn in het project CDS-M van iedereen en voor iedereen zijn, dan betekent dit dat iedereen toegang zou moeten hebben tot de inzichten verkregen door CDS-M en er zich eigenaar over zou moeten kunnen voelen.

De inzichten die vanuit de usecases zijn opgedaan, worden gedeeld in het magazine. Op de CROW site is een deel van de beschikbaarheidsdata zichtbaar.

Om een 'open level playingfield' te creëren, is het belangrijk te waken dat er niet een partij meer invloed krijgt in het project dan andere partijen. Daarom is de stad eigenaar van de data. Ten slotte, is de waarde 'van iedereen voor iedereen' in dit project fictie; als gebruiker word je nooit echt eigenaar van de data die je creëert.

DIT DOEN WE WÉL EN IS GOED

Iedereen is welkom om mee te doen. In het ontwerp proberen we er rekening mee te houden dat we geen datapositie creëren bij één partij.

HET TEAM ONDERNEEMT DE VOLGENDE ACTIES OM DEZE SCORE TE VERBETEREN

De ontwikkelfase wordt afgerond met een product dat breed gedeeld kan worden zowel binnen Nederland als Europa.